

La matança de Barcelona

A les profunditats amagades de l'ànima, viuen éssers molt diversos i complexos. Es belluguen entre algues de nostàlgia i el plàncton de les esperances i del passat.

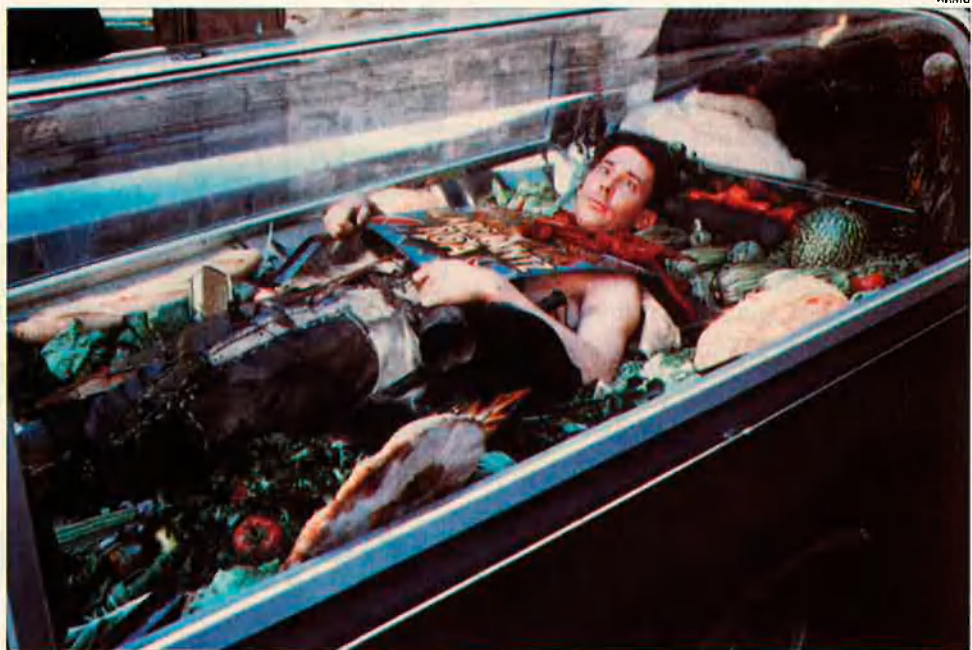
En aquest espai, on l'onatge dels desitjos i el sabor del fracàs erosionen la recerca de l'equilibri humà, creixen habitants abissals. Un d'ells és el rancor produït per les jugades de vells amors. Un altre és el desesper, que es clava com un garfi al centre del cor. Encara més recòndits, es reproduïxen les aromes de moments i oportunitats escapades, que creen sensacions de pèrdua i vertigen. I més enllà, al fons d'aquesta selva de l'esperit, s'acumula la violència continguda, naixen les portes de la demència i es retallen paisatges onírics sense sentit. És la meitat obscura, les maresmes on l'instint es torna carnisseria i la bèstia interior es menja la raó. Habitualment, pocs s'atreveixen a mirar cara a cara aquesta zona morta per transformar en art la voracitat interna. Peter Witkins, el reconegut fotògraf que fa muntatges necrofílics amb cadàvers i instruments de tortura, n'és un. John McNaughton, el cineasta que va intentar explorar la part perversa i dolorosa del comportament humà a *Henry, retrat d'un assassí*, n'és un altre. Els catalans Marcel·lí Antúnez i Josep Miquel Aixalà, amb el suport de la cinematografia, també guaiten pels penyassegats de l'ansia envers els focs de l'excés i la bogeria.

Marcel·lí Antúnez, fundador de La Fura dels Baus, i Josep Miquel Aixalà han presentat a Barcelona les seues últimes creacions: tres pel·lícules torbadores que mostren el costat més brutal de l'art.

Els nous bàrbars. Les pel·lícules d'Antúnez i Aixalà es van presentar recentment al públic al cinema Texas de Barcelona (amb subliminal referència al film *The Texas Chainsaw Massacre*, "La matança de Texas", de Tobe Hooper) en una sessió concorreguda per un públic afí. Anteriorment, havien estat exhibides a Imagfic, el festival madrileny de cine fantàstic, dins de la secció *Nuevos bárbaros*.

En la sessió de presentació barcelonina, poblada per una audiència modernitzada gràcies a alternatives i a la roba de disseny, es va poder comprovar la impressió que els fotogrames experimentals d'Aixalà i Antúnez poden produir en un futur públic potencial. Els qui van assistir per compromís o els qui estaven fora d'ona quedaven al·lucinat amb les escenes xopes de sang o de bestialisme. De fet, hi va haver qui es va cobrir els ulls durant tota la projecció o va abandonar la sala mirant de reüll la pantalla plena de ventres animals destrossats. Per contra, intel·lectuals contraculturals i el públic més jove i pròxim a les postures visuals més explosives es van mostrar divertits amb l'hecatombe de carn i crueltat oferta pel projector. Per exemple, l'artista gallec Antón Reixa, membre del grup musical Os Resentidos, va eixir-ne content amb el que havia vist, especialment amb el curt-metratge anomenat *Frontón, el hombre navarro va a la Luna*.

Però, què són aquests films, quins són els seus pares professionals i en què consisteix la

seua novetat, la seua gosadia? En principi, la personalitat i la trajectòria dels creadors ja són una garantia per interessar-se per una immersió conjunta al castigat món del curt-metratge. Marcel·lí Antúnez va ser el principal responsable de la gestació i desenvolupament de La Fura dels Baus, com també dels muntatges més agosarats del grup. Durant els anys de militància en La Fura, també va portar endavant el grup teatral d'avantguarda Los Rinos, amb el qual encara col·labora. Controvertit i reconegut, ha realitzat manifestacions plàstiques i s'ha dedicat també a conèixer altres espais, com l'escultura. En aquest camp, ha des-

Les pel·lícules marca Aixalà-Antúnez conjuguen el fàstic i allò grotesc amb l'esperpent més feridor. Els curt-metratges *Retrats*, *Frontón*, *el hombre navarro* va a *la Luna* i *Rinolacxia* poden polvoritzar els estómacs delicats.

tacat per modelar construccions mòbils interactives amb carn freda d'animal, com també exposicions de caps humans, reproduïts amb pell de porc, que semblen arrancats del tronc en el mateix moment del clímax sexual. Quant a Aixalà, sempre ha estat vinculat al cosmos dels audiovisuals, formant part dels equips de programes innovadors de TV3 com *Estoc de Pop* o *Arsenal*. Especialista en vídeoclips i publicitat, ha estat premiat en Cannes i Nova York, i, com Antúnez, és amant de l'evolució i el risc creatiu. Aquesta predisposició a les apostes fortes els ha dut, amb el suport de la productora Ovideo TV, a intentar plasmar en tres pel·lícules de curta durada les visions més arriscades i experimentals del rerefons humà.

RICARD CUGAT

Marcel·lí Antúnez (esquerra) i Aixalà. Els dos junts han creat tres curts experimentals on el sentit de l'absurd es dona la mà amb el tremendisme.

Experiments al límit. De les filmacions realitzades per aquest tàndem creatiu, *Retrats* és la més espasmòdica i impressionant. La cinta intenta reflectir la realitat d'una sèrie de personatges que habitualment no tenen cabuda en els jocs de cinematografia. Hi ha una dona trista i amb ulls de vici que masturba un gos, una jove enfurismada que es banya en sang de vaques esbudellades, una xica que demana que li facen mal amb una pistola en la boca mentre plora d'incomprensió. També apareix el deliri atroç d'un llanterner que fa realitat la fantasia de parir un nen i després alimentar-lo tallant-se un tros de tendó de la cama, i un rapsode que proclama les virtuts dels cementiris i de la destrucció, però que mostra la covardia màxima quan s'acosta la mort. De tot aquest remolí de frenesí i turments, es desprèn una immensa solitud, una escanyada amargura que va més enllà de les escenes d'espant i repulsió.

El segon curt, *Frontón, el hombre navarro*

va a la Luna, no transpira el neguitós martiri ambiental de *Retrats*. Més aviat és una atíptica immersió en les goles del surrealisme, el dadaisme i l'esperpent. Terriblement corrosiu amb el folklore navarrès i els seus tòpics, *Frontón* flirteja amb la ciència-ficció selenita, la pornografia exhuberant i l'escenificació de l'absurd. Influït per les cabrioles visuals de Russ Meyer i de Bunuel, el film planteja amb sàtira punyent, i enmig d'exhibicions escatològiques, el cas d'un jove navarrès que apareix a la Lluna després d'haver-se introduït dins del ventre d'una *femme fatal* amb inclinacions sadomasoquistes. L'essència de la història té més a veure amb els dibuixos ani-

mats i el cine mut, versió final de segle, que amb qualsevol altra opció present als cinemes. Per últim, *Rinolaxia* és un experiment sense so que té el seu origen a l'espectacle homònim de Los Rinos. Concebuda per a ser comentada en directe, la pel·lícula beu a les cascades de l'estil *trash*, l'humor gruixut i el porno dur especialitzat en *bizarres*, com ara la predilecció pels vòmits, la zoofília o la coprofàgia.

El conjunt de les tres aportacions fílmiques és un projectil cruel amb més encerts que errades, però que pot reduir a pols les sensibilitats no disposades a travessar tot tipus de límits.

Joan M. Oleaque

Sang, budells i diversió

Els curt-metratges d'Aixalà i Antúnez són les primeres aportacions catalanes influïdes pels postulats de l'anomenat cinema gore. Les característiques d'aquest tipus d'estil visual se situen entre la rialla i la repulsió.

Antúnez i Aixalà creuen que l'art no necessàriament ha de ser sempre humanista i formatiu. "Per què no podem explorar els aspectes hòrrids de l'ésser humà?", pregunten els dos artistes. La concepció artística, especialment la vinculada al cinema, està tristament esquematitzada entorn d'uns punts que es consideren capitals. No és fàcil eixir d'aquest maniqueisme, que no cataloga com a art allò que escapa de les tendències dominants. Sobretot si la teva producció fuig d'allò estèticament tolerable, com succeeix amb les nostres pel·lícules. Molta gent classifica el que hem filmat com el primer *gore* fet per catalans. No creiem que sigui així. De fet, l'horror *gore* es recrea en la repugnància, la marginalitat i l'humor negre com un fi en si mateix. Nosaltres utilitzem aquests ingredients per aconseguir un efecte determinat dins d'unes concepcions artístiques. No obstant, tenim certes coincidències de plantejaments i esperit amb els creadors ortodoxos de *gore*."

El *gore* que ha influït en tots dos artistes naix com a subgènere a principis dels 60 vinculat al món de Hershell Gordon Lewis, director de cinema especialista en *nudies* (pel·lícules marginals d'erotisme)

El terror: 'gore'. Barreja d'humor negre i ultraviolència.

que amb *Blood Feast* inaugurava la modalitat de terror més depravada. Litres de sang i escenes de mutilacions, trossejaments, violència hiperrealista i acudits del pitjor gust, eren els ingredients de tots els films que Lewis va posar dempeus.

Amb *Night of the living dead* ('La noche de los muertos vivientes'), de George A. Romero, i *The Texas Chainsaw Massacre* ('La matanza de Texas'), la dècada

dels 70 va estar marcada pel salt d'aquest cinema marginal envers l'èxit de taquilla. Haurien d'arribar els 80 i *Friday the 13th* ('Viernes 13') i *Nightmare on Elm Street* ('Pesadilla en Elm Street'), amb Jason, Freddy Krueger i tota una processó de psicòpates i assassins en sèrie, perquè realment el *gore* influïra poderosament en l'espectre del cinema d'horror. El públic començà a extraure de les catacumbes dels videoclubs (i a descobrir als circuits paral·lels de cinema) tot tipus de festins de xarcuteria humana. Destaquen, entre moltes pel·lícules, *Bad Taste*, de Peter Jackson, *Nekromantik*, de Jörg Buttgerreit, i part dels desficacis fílmics de la productora Troma. Tot i que el *gore* és habitualment un espai per a la diversió provocada per les hipèrbol·les més grolleres, existeix l'anomenat *real gore*, o pel·lícules *snuff*. Les englobades dins d'aquest apartat són cintes on les violacions, esbudellaments i tot tipus de calvaris i formes d'assassinat s'infligeixen realment a les protagonistes, que, òbviament, són forçades al suplici. Aquest material tan cruel és creat i distribuït per xarxes clandestines que ja han estat detectades a l'antiga Iugoslàvia, on alguns serbis han filmat tortures a dones bosnianes.

J. M. O.